

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Jia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Căderea cabinetului Wekerle.

Budapesta, 2 Iunie 1894.

În fine după multe și grele lupte cu Coróna eri, în di de Vineri — cabinetul Wekerle și-a dat demisiunea, ér Maiestatea Sa regele o-a primit și a încredințat pe banul Croației Khuen Hederváry, cu compunerea cabinetului ungar.

Causa căderii au fost proiectele de lege bisericesci și în special proiectul de lege relativ la căsătoria civilă obligatorie, respins de casa magnaților, dar de nou votat în casa reprezentanților și înaintat la casa magnaților cu „provocarea” ca să se modifice votul de mai nainte, primind și ea acel proiect de lege.

Tótă lumea credea, chiar și jurnalistica magiară, că cu căderea lui Wekerle cel puțin de astădată a cădut și căsătoria civilă obligatorie, ba ca ceva inevitabil se susținea, că se va desființa și partidul liberal, înființat de Tisza, carele de 19 ani agitază popórele acestui stat; dar după tóte scirile cunoscute până acum, nici una, nici alta nu se va întâmpla, pentrucă Khuen-Hederváry a căpetat mandat dela regele, ca să eșecute programul cabinetului cădut și încă cu ajutorul partidului liberal.

Khuen-Hederváry a primit această sarcină, dar fi-va în stare să o împlinască? este mare întrebare.

Fie-cine se întreabă: Ce este dară diferența între Wekerle și între Khuen Hederváry? și dacă nu se abandonează din partea Corónei nici căsătoria civilă, nici partidul liberal, pentruce nu lasă pe însuși cabinetul Wekerle să eșecute programul? Ce necesitate póte fi ca un svițeran de nascere, banul Croației, se vină ca să scótă din apă pe robustul copil al și mai robustului calvin Szilágyi, carele este mai harnic decât el a da piept cu ori-ce furtuni?

Diferința între Wekerle și Khuen-Hederváry, după-cum o mărturisește însuși Khuen Hederváry, este numai

aceea, că el nu cere învoirea Corónei, ca în cas de nevoie, adecă, dacă casa magnaților și a doua óră ar respinge proiectul din cestiune, să pótă crea atăta magnați noi de căți are necesitate, pentru-ca la a treia probă să obțină majoritate de voturi, pe când Wekerle fără această garanță n'a voit să încerce nici măcar a doua votare în casa magnaților.

Cei inițiați în afacere însă dic, că cabinetul Wekerle a cădut, pentru-că a trebuit să cadă.

A trebuit să cadă primo: pentru-că magnații nu pot suferi îngâmfarea democratică a lui Wekerle și Szilágyi, prelații urěsc pe Csáky, ér Coróna este indignată contra lui Fejerváry, pentru-că n'a luat o poziție mai hotărâtă dinastică față cu cultul lui Kossuth.

Este deci deocamdată numai schimbare de persoane, dar partidul liberal rămâne tot mare și tare, și nu mai este nici o îndoială — proiectul despre căsătoria civilă obligatorie, cu învoirea corónei se susține, și se vor întrebuința tóte mijlócele ca acela să fie primit și în casa magnaților.

Face-va opoziția din casa magnaților cabinetului Khuen-Hederváry plăcerea, care o a refusat cabinetului Wekerle? nu se póte sci, nouă ne place a crede, că aceea stă din elemente serioșe, din cavaleri, cari lucră din convingere, și cari au curagiul să și apere convingerea față de ori cine și față de ori ce presiune, este de ajuns însă ca numai 10—12 magnați din opozițiune să fie de aceia, în cari a fost mai mare ura personală contra cabinetului Wekerle, decât convingerea că căsătoria civilă ar fi spre stricăciunea statului, ca proiectul cădut odată să obțină majoritatea de voturi și în casa magnaților și Khuen-Hederváry așa se vede, că la această posibilitate a contat, când s'a resolut ca să scótă la liman programul cabinetului cădut.

Lucrurile se desvóltă astfel însă, încât ar fi minune, dacă partidul libe-

ral s'ar pune la dispoziția lui Khuen-Hederváry, ba ar fi minune, dacă regele ar veni Marți la Budapesta — precum se vorbește, ca aici să asiste la durerile nascerei noului cabinet, pentrucă aséră s'au petrecut aici pe stradă și în clubul liberalilor astfel de lucruri, care nici cu cea mai extremă măsură de loialitate a magiarilor și a jidaniilor, ajunși astăzi să dirégă sórtea statului, nu se pot taca mai ușor, decât de demonstrațiuni pe față contra Corónei, pentrucă a dimisionat pe cabinetul Wekerle.

Eri după amédi să sciea deja aici, că Maiestatea Sa a demisionat pe cabinetul Wekerle și încă în mod extraordinar, întru cât Wekerle anunțase numai Miercuri, că dacă nu i-se vor da garanțiile cerute, cabinetul își va da dimisiunea, ér regele fără a consulta pe Wekerle — cum se dice peste capul lui — a chemat la Viena pe Khuen-Hederváry, ér eri, când l'a chemat la curte, l'a întâmpinat cu aceea că primesce dimisiunea (neprezentată încă) ér cu compunerea noului cabinet a încredințat pe banul Croației.

Astă procedură a turburat pe jurnalistica jidano-magiară de aici și îndată prin anunțuri tipărite și distribuite prin espreși pe strade, a provocat publicul capitalei, că de séră când sosese acasă Wekerle să-l întâmpine cu ovațiuni.

La gară l'au primit cu mari ovațiuni deputați și jurnaliști, ér dela gară până la clubul liberal a fost tóte stradele ocupate de demonstranți, carii erau să-l strivěscă cu dragostea, i-a desprins caii din calésă și o-au tras ei, ducându-l în triumf, până când i-s'a rupt calésă, între strigate de „Abzug Viena”, ér după ce cu mare necaz a sosit la clubul liberalilor, unde colegii și deputații din tóte partidele îl așteptau, l'au aclamat cu entusiasm pofindu-l să le vorbescă. Președintele clubului baronul Podmaniczky a ieșit pe balcon, a scusat pe ministru, că de obosela luptei ce o a avut în Viena nu póte veni ca în persoană să le mulțămescă, dar le mulțămescă el

în numele clubului liberalilor și-i rógă să persiste cu curagiu în alipirea sa cătră căpitanul partidului Wekerle etc. de aci apoi s'au dus demonstranții la locuința lui Károlyi Gábor ca acolo să aclameze pe Eötvös conducătorul Kossuthistilor extremi — partidul independenților, unde Eötvös li-a și ținut o cuvântare pe stradă.

Tóte acestea sunt lucruri, care nu prea sunt apte de a încuraja nici pe Khuen-Hederváry, carele s'a angajat, că cu ajutorul partidei liberale va eșeptui programul lui Wekerle, nici pentru Corónă, carea nu póte fi încântată de sucursul kossuthistilor.

Observ, că ministrul Hieronymi, carele a avut cunoscință de demonstrațiunea, ce se prepară contra Corónei, n'a luat măsuri ca poliția și gendarmii se împedece aceste demonstrațiuni, precum a luat față da manifestanții contra juriului din Cluș și pentru comitetul osândit în procesul memorandumului, desigur pentrucă la d-vóstră manifestanți erau români, ér aici magiaro-jidani, apoi acolo se interpreta manifestațiunea drept demonstrație contra juriului din Cluș, ér aici numai contra corónei.

Ce va urma din tóte acestea? nime nu póte sci.

Este posibil, că dacă lui Khuen-Hederváry nu-i va succede formarea unui cabinet liberal, să și depună mandatul și să probeze altul compunerea unui cabinet de coalițiune între Szapáry, Apponyi, Ugron și vecinicii mameluci din partidul liberal, în care cas. disolvarea dieței ar deveni inevitabilă, sau în fine se capete tot Wekerle mandat pentru compunerea unui nou cabinet liberal, dar fără Szilágyi și fără Csáky.

La Dđen și în Ungaria sunt tóte cu puțință.

Noi și acum ca de altă dată vom fi ignorați, nici la un bine n'avem să ne așteptăm nici de astădată. Naționalitățile sunt bune numai de obiect de compensațiune și de spaimă pentru aceia pe carii trebuie căștigați.

Asta bine să ni-o notăm! x.

FOIȚA

Documente pentru limbă și istorie.

II.

Noi Maria Teresia.

Din mila lui Dumnezeu împărătesa răimlénilor, rămasă veduvă, crăesa țerilor nemțesci, unguresci, Bohemii, Dalmatiei, Croației, Slavoniei, Galiției și a Ludomeriei, archipovățuitórea Austriei, povățuitórea Burgundiei, Stiriei, Carintiei și a Carnioliei, mare principul Ardélului, Marciho Moraviei, povățuitórea Brabantii, Limburgiei, Luxemburgiei și a Geldrii, Vurtembergiei, a Sleziei de sus și de jos, Mediolanului, Mantuei, Parmiei, Platenției și a Cvasteliei, și povățuirilor Ausvitiiei, și Tatorului, principul Svieiei, conte Ausburgii, Flandrei, Tirolis, Hanoviei, Chiburgiei, Goriției, Gradișchii și a săculilor, Marxió a sfintei împărății răimlenesti, Burgoviei, Luzatiei de sus și de jos, Kontenamurtiei, Dónna Marchiei, Slavoniei și a Mechliniei, povățuitórea Letaringiei și a Carriei, mare povățuitórea a Heturiei. Iproci Iproci.

Credincioșilor nostri, tuturor și fiesce cărora, măcar de ce stat, tréptă, cinste, orânduélă, vrednicie, dregătorie, și mai mare mărire ómeni, locuitorilor, și supușilor nostri, care se află în moștenitórele noastre ținuturi nemțesci, tot binele, și mila noastră cesaro-crăescă.

Măcar că pentru ca să se prisosescă și ferí același care fără sémă s'a obicinuit și înrădăcinat în oștile noastre cesaro-crăesti a fugirii, réu, și să se împedece negândita, și órba îndrăsnélă a locuitorilor țerilor, adecă a țeranilor, cari pe cei fugiți îi ascund și nu-i dovedesc, multe, și grele până acum în tóte cele de osebi ale noastre provincii, porunci s'au trimis, și s'au rînduit, dar tot fără sémă cu neplăcere am înțeles, din informațiile dicasteriumurilor prin țerile noastre, cum-că nici rînduita, pentru prinderea unor fugiți ca aceștia, rěsplătire, nici peděpsale care unora ca aceia, ce într'acest fel de lucru vinovați s'ar afla, s'au gătit, de ajuns n'ar fi fost ca să se pótă sěvřiși ce bine sau fost gândit; Ba încă și acum necredincioșii fugetóri încóce încolea pe lângă țeranii noștri scăpare și acoperemént ar afla, și așa acel réu al fugirii, care și vistierii noastre, și binelui de obște, fórtă cu îngreuélă este, tot întins s'ar adăpostii și acesta în pricina, că precum toți cei supuși ai nostri, dară mai ales cei proști, cari din ce mai multe cătane fug, și și năpustesc stégurile sale dintr'aceea mai multe din feciori și slujile sale, cătane a da sunt datorii, și așa cu ajutorul lor la găzducia sa nu pot trăi, mare pagubă a suferi le caută.

Fiind dară, cum-că fórtă de lipsă este ca acest stricător réu cu cât mai bun prilej să se împedece și sfěrsitul acela, care până acum nesocotind cele de multe-ori s'au propoveduit, rîndueli și patai-

șuri nici un folos n'au avut să se dobândescă. Pentru aceea tóte poruncile nóstre cele mai dintăiu, prin acestea a le prea înóii mai chiar a le descoperi, încă și alte nouă punctumuri pentru paza și ținerea de obște a rîndui am socotit, întâiu:

A. Că dacă óre-cine cătanele cesaro-crăesci care supt stég au jurat, au care numai sau asentăluit, și din sine a și n'au socotit, a fugi îndemn ar da, și cu sfatul lui ajutorul său a-l înstrăina va cuteza; sau care

B. pe cel ca acela care mai nainte a fugi a socotit, l-ar scutui, ca să și alégă la cei din afară slujbă cătănescă și prilej la aceea încă i-ar face, sau fie frăție fugitului sau ba; au dóră

C. carii s'ar pune împotrívă cătanelor care pe desertori sau fugiți încercă ai prinde sau ar face larmă, sau ar scula ómenii să se adune, au pe vre-unul din cei rînduiți spre căutarea celor fugiți ar vătéma, unii ca aceștia toți întru aceste trei punctumuri chiar s'ar găsi vinovați, sau s'ar dovedii cu peděpsa cea mai de pe urmă fără nici o îngăduință să se peděpsescă, adecă bărbații să se spăndure, femeilor capetele să li se taie;

(Va urma)

Cestiunea română în Italia. Foile de Sâmbătă, din Viena și Budapesta aduc următoarea depeșă dela Roma:

La propunerea deputatului Imbriani 162 de deputați au subscris și înaintat camereii italiene următorul proiect de conclud:

„Conform principiilor dreptului public, cărora Italia ăare se mulțamească existența sa, camera își exprimă profunda sa simpatie față de poporul român, care își apără așa de nobil și curajos integritatea libertății și comunității sale latine“.

Situațiunea internă.

Totă ostenela și istețimea, de care s'a folosit guvernul ca să forțeze votarea proiectului de lege și în casa magnaților, a rămas zădărnicită.

Coróna a avut în vedere interesele generale de ordine mai înaltă, a ascultat și glasul bisericii, s'a informat despre realitatea obiectului și a primit demisiunea cabinetului Wekerle, neputând accepta propozițiile și condițiunile, ce le urgea acest ministeriu numai și numai să-și pótă trece proiectul de lege despre căsătoria civilă și cu el numărósele proiecte de reforme bisericesci.

Condițiunile, ce le pretindea guvernul dela Corónă erau menite să realizeze o garanță a succesului și pentru dobândirea acestei garanțe guvernul cerea denumirea din nou de membrii în casa magnaților, până-ce numărul membrilor adicți ce vor întrece opozițiunea și astfel vor forma o majoritate.

S'au ținut multe conferențe, convorbiri și s'au dat multe audiențe. Din ministeriu au fost la Viena cei mai acreditați membrii; lupta a fost grea și mai vértos foile magiare purtate de spiritul speculant jidovesc vărsau foc, numai și numai să se resolvască cestiunea în forma, în care a plănuít o guvernul.

Coróna însă consultase și alți bărbați și în cele din urmă perdeaua cade și monarhul împărtașește ministrului, că a consultat despre situațiune și pe banul Croației cont. Khuen-Hedervary, că primesce demisiunea cabinetului și că cu formarea noului ministeriu încredințază pe banul Croației.

Scirile, care vorbesc despre condițiunile, sub care banul a primit formarea noului cabinet sunt diverse. Una însă se susține, că banul Croației a promis să trecă proiectul de lege prin camera magnaților și fără a mai cere urcarea numărului membrilor adicți guvernului.

Vestea despre căderea ministeriului a produs în Budapesta mare senzație, mai vértos după-ce continu se asigura de presa oficióasă, că Wekerle va veni victorios dela Viena.

În clubul liberal spiritele erau foarte agitate și deprimare. Membrii clubului, discutând asupra situațiunei, deși în principiu au hotărít a nu face din cestiune un cult personal, ci a da banului Croației încrederea deplină, totuși pare că partida liberală voește să susțină pe Wekerle și mai departe de conducători ei.

Dacă ea va ținé cu tărie la Wekerle, atunci conflictul între partid și corónă e inevitabil. Banul Croației se va afla în o pozițiune foarte strimtorată. Situațiunea privită în general este de tot încurcată. Dintre fostii ministri se ăice că nici unul nu va intra în noua formațiune.

Reîntórcerea ministrului Wekerle la Budapesta a fost o adevérată cale de triumf. Membrii clubului partidului liberal l'au întâmpinat cu ovațiuni entusiasmăte și tot așa populațiunea Budapestei. Spre întâmpinare a ăsit un public de peste 30.000 persoane, primindu-l cu nesfărșite „élyen“-uri.

După datele, ce le avem însă, abia câteva sute de creștini se fie fost la acel mare tálbalău, ceilalți au fost jidani.

Pe astăzi, Luni, ministrul Wekerle avea să se prezenteze în dietă și să-și ia rămas bun ca ministru president.

Despre noua formațiune nu se știe nimic sigur. Se vorbește și despre o eventuală disolvare a camerei, dar e mare temere. că prin o astfel de procedură în timpul acesta se vor întâri și mai mult rëndurile opoziționalilor și în special ale Kussuthistilor.

Opoziționalii au sərbătorit căderea guvernului prin un mare banchet.

*

Două cestiuni de importanță pentru locuitorii din Transilvania s'au discutat în zilele din urmă. Una este faimósa veste cu denumirea unui comisariu regesc preste Ardél și alta vine tocmai de la Făgăraș.

Făgărașul a vorbit și el odată cu minte. Scirile de acolo anunță, că în congregațiunea comitatului din 31 l. tr.n. comitele suprem Bausznera înúto vorbire lungă sub aprobări generale, în care a accentuat, că în cestiunea românească vrea să inițieze el o acțiune, nu la îndrumări mai înalte. ci din pura lui convingere. Descrie desvoltarea istorică a mișcărilor românești, arată cauzele pentru-care la 1869 românii au început să pună pe un teren politic al pasivității. El voește a mijloci ca românii să pótă lua parte la viața activă a statului și propune primirea următoarei rezoluțiuni: *Comitatul se trimiță ambelor case o reprezentațiune ca pentru Ardél și Ungaria să introducă o singură lege electorală, reducându-se censul ridicat din Ardél. Acestă reformă să fie introdusă până la finea anului acestuia, ca pe 1896 să se facă alegerile pe baza legii modificate. Celelalte comite se fie rugate a lua tot astfel de rezoluțiuni.* Scirile anunță, că vorbirea a provocat bună impresiune, rezoluțiunea s'a primit cu unanimitate și că în numele magiarilor mulțami adv. Benedek; în al românilor adv. N. Garoiu și în al sașilor preotul Fleischer.

Și noi repetăm, cum am început, că Făgărașul a vorbit odată cuminte. E drept, că censul pentru Ardél formeză una din gravamenele cele mai însemnate ale românilor. Făgărașul vrea să-l depărteze și să facă posibilă participarea românilor în dietă. Caracteristic este însă, că comitele Făgărașului vine și face astfel de propuneri tocmai acum, când foile magiare anunță mari mișcări printre români; ér mai în tómma trecută, când mișcările nu erau așa estinse și agitate Bauszner propunea mijloce de forță ca să aducă la reson pe românii pentru-că patria se afla în pericol mare. Noi îi credem cuvântul, că din propria inițiativă a făcut propunerea. Densul, care purta discusiuni politice cu marele cancelariu Bismarck, vrea să mântuiescă acum cauza română. Intențiunea e bună, rămâne însă întrebarea, că óre nu din cauză că-și vede poziția clătínându-se a făcut acestă propunare. Scirea adusă mai zilele trecute de „Hazánk“ cu numirea unui comite român la Făgăraș, după unele informațiuni mai prospete, pare a se duce în realizare. Causa română însă nu va fi mântuită nici prin denumirea unui comite român și nici chiar prin modificarea legii electorale. Sub sistemul acesta de administrație legea electorală a devenit ilusorie. Ele pot fi însă numai bune începuturi pentru îmbunătățirea raporturilor atât de inasprite dintre români și magiari.

*

În aceeași zi, când comit. Bauszner e „sərbătorit“ la Făgăraș pentru proiectul seu, scirile din Budapesta, sciri foarte demne de credință după foile magiare, anunță, că guvernul s'a ocupat serios în conțelegere cu bărbați de însemnătate politică de a rezolva cestiunea naționalităților prin denumirea unui comisariu regesc. A fost numai diferența de păreri, dacă comisariul să fie ardelén,

sau nu. Cei cari susțin ca să fie ardelén și motivază vederile cu împrejurarea. că ardelénul cunoște mai bine raporturile naționale, ér ceilalți susțin din contră, că va lucra unilateral. După „Bud. Hirnap“ cestiunea e resolvată și e vorba numai de persóna care să fie denumită.

Nu scim, dacă și guvernul viitoriu va urma tot politica guvernului trecut în cestiunea naționalităților. „Kolosvár“, însă nu e mulțamit cu o eventuală denumire numai preste Ardél; căci, ăice el, dacă agitațiunea s'ar potóli în Ardél, ea va crește în părțile bănățene și ungurene, ér dacă și acolo s'ar împedeca, ea se va transplantă prin ținuturile sêrbilor și slovacilor. Va se ăică, foia din Cluș nu mai afla mântuință de scăpare de sub acestă agitațiune. Una sigură ar fi după ea și anume o mai strașnică pășire a ministrului de culte contra preoților și învățătorilor, mai ales români. Ea nu știe, că tocmai aceste mijloce de forță au amărít în măsură așa de mare nemulțămirea românilor. Cu forța încordările se vor tot mări. Retistența va fi tot mai pronunțată și urmările înșufă îngrijiri!

La procesul memorandumului.

Cu procesul memorandumului s'au ocupat și continuă e se ocupa totă presa din monarhia noastră și cea din Europa. Marea majoritate a ăiarelor și între aceste cele mai de frunte ăiare europene fac din incidentul acesta aprețieri foarte favorabile cauzei române și condamnă politica guvernului ungă de a rezolva cestiunea română pe căile și cu mijlocele aplicate până acum.

Spațul foiei noastre nu ne permite să reproducem aprețierile diferitelor foi în totă estensiunea lor.

De astădată ne mărginim a reproduce în traducere articolul de fond din „Sieb.-Deutsches Tageblatt“ din Sibiu, apărut în nrul Sâmbătă 2 Iunie a. c al numitului ăiar, privitor la proces. Articolul cu titlul „Încă odată Memorandul“ ăsit din péna unui distins publicist german, (semnat cu literile, „—gl“) este scris în ton obiectiv, făcând un resumat al întregului proces.

Étă articolul:

„Perdeua a cădút, — în numele regelui“ — presidentul a enunțat sentența, care pentru unele casuri e destul de aspră, ba aprópe se pare, că e prea aspră. Astfel marea dramă din Cluș s'ar fi sfârșit. Cugetă óre regimul, că prin acestă a sters de pe fața pământului marea cestiune a naționalităților?

„O se vedem.“

„Să aruncăm însă încă odată îndărăpt o privire asupra precedentelor și să percurgem încă odată în liniște momentele singuraticale ale acestui proces mare, unic în felul său, de mare pond și însemnătate pentru motivele intentării lui și pótă și pentru urmări“

„Strașnică a fost începutul procesului la 7 Mai — și îndesat și ponderos răsună el prin însemnata vorbire a lui Dr. Rațiu, prin declararea juratilor și prin sentința tribunalului: 2, 3 și 5 ani închisóre de stat.“

„Imposantă a fost manifestațiunea poporului românesc în ăia întâie de pertractare: la 20,000 de țerani români, conduși de preoții și învățătorii lor, salută comitetul lor național, la prima și de sigur nu ușóră intrare la tribunal și tot în aceeași zi în grădina Banfly mulțimea aduce comitetului espresiunea încrederii și aprobării ei depline! Și pe lângă totă decisiunea procurorului, pe lângă totă negarea presei magiare, totuși în fine trebuie omul să cređă, că acușaii stau înaintea curții cu jurai în numele și ca reprezentanți ai întregului popor românesc. Închierarea se face în liniște, neted, cu demnitate sərbătorască: mulțimea a fost reținută sêptemâni întregi departe de Cluș prin poliție și miliție, și gendarmeria înmulțită vegheză în tóte ținuturile românești. Perchisițiunile domiciliare și alte lucruri au făcut simplu imposibilă calea la

Cluș a populațiunii de la țară, care bucuroși ar fi urmat a dóua óra dorinții inimei sale și ar fi făcut de nou peregrinajul la Cluș. Astfel n'a fo t decât aclamarea a lor puțini, aflători în sală și — ceea ce desigur ponderéză mult — flori mirositóre, preserate de mâni drăgălașe femeesci.

„Ceea ce s'a petrecut între acestea dóue puncte, este o luptă neîntreruptă; mai întâiu se pótă o luptă puternică din partea apărării. Acușaii aparțin poporului românesc, legea le asigură júdi, cari se se pună în atingere cu ei în limba lor maternă; cu tóte aceste rămâne tálmaciul, contra căruia protestéză energie acușaii și apărătorii. Acușaii ca români, cred că au dreptul să pótă pretinde a fi judecați de semenii de ai lor, de conationali, nu de bărbați aparținători unei națiuni streine, cu tendințe dușmănóse față de ei — totuși juriul rămâne, rămâne și atunci, când apărătorul Dr. Fráncu arată cu documente, că doi dintre jurai au denunțat (pentru acestă espresiune trebuie să plătescă o amendă de 100 fl.) — camerei advocațiale pe Dr. Rațiu după rentórcerea sa dela Viena și că ambii acestia au dat espresiune în o scriere, că Dr. Rațiu a vătămât până în adêncul inimei pe toți ungarii patrióți și acestă trebuie rês bunată.“

„Apărătorii voiesc să se folosescă de limba română, nu li se concede; bine, advocații sunt obligați după lege a se folosi de limba magiară, dar apărătorii, cari nu sunt advocați și de acestia sunt trei? Tribunalul simte, că aci pretensiunea nu se pótă susține, lasă cestiunea în ăia primă neresolvată și a dóua ăi cei trei apărători cari nu sunt advocați, Dr. A. Murășan, Dr. Aug. Bunea și Dr. V. Branisce vorbesc cel puțin din când în când, neîmpedecați în limba română. În ăia dintăiu sala de pertractare băjbăie formal de putere armată și cu tóte interpelețiunile gendarmii nu sunt delăturați. Și în urmă când mai multor advocați li se detrage cuvântul, mai mulți sunt pedepsiți cu pedepse grele bănesci de câte 50 și 100 fl. fiind apărătorii prin acestă cu totul împedecați în esercitarea dreptului lor de apărare, nu le rămâne altceva, decât să repășescă. De aci înainte lucrul se schimbă.“

„Pertractarea se continuă fără apărători. La luarea naționalului se pun acușaiilor întrebări, cari la procese de presă nu sunt precisate în lege. Acusa s'a ridicat în adevăr după-ce faptul s'a prescris, dar acestă nu se ia în considerare — acusa rămâne.“

„La ascultarea singuraticilor se pun întrebări, cari nu se referesc deloc la acúșă; acusa se referesc la compunerea și răspândirea memorandumului, procurorul accentuează precis de nou, că ducerea memorandumului la M. Sa nu formeză obiect al acúșei — pentru ce se pune deci unuia și altuia întrebarea, că luat-a parte în deputație?“

„Să observă o șovăire la tribunal, la procuror și și în șirul acușaiilor. La acestia când sunt ascultați singuratici. Punctul de anghiră este declarațiunea dată lui Eugen Brote și subscrisă de unii din membrii, că Brote ar fi făcut publicarea la însărcinarea comitetului.“

„Declarațiunea acestă a stors-o Brote în momentul de iritațiune, când era tras în cercetare și cei subscrisi în ea i-au dat-o, fără a-și da sama în pripă despre urmările acestui pas. În fapt Brote a publicat memorandumul fără însărcinare deosebită. Starea acestă faptică au chjarificat-o membrii comitetului, au venit însă în contradicciune cu declarația deja dată.“

„Prin acestă comitetul a făcut o mică greșală, care însă în ori ce cas n'a avut efect decât pentru un moment și a fost pe deplin reparată prin declarațiunea, care s'a făcut de Dr. Rațiu în numele tuturor, și e de cuprinsul, că totalitatea comitetului ia întrega răspundere pentru tipărire și răspândire.“

„Actul de acúșă se cetesce în limba magiară, memorandumul în fine după o luptă lungă asemenea și traducerea a trebuit de nou eluptată.“

„În fine procurorul vede, că a mers prea departe: acusa ridicată contra lui Dr. Tripon e silit să o retragă pentru lipsă de doveđi.“

„Surprinderile urméză mai departe: procurorul după terminarea procedurii își

ține rechisitoriul sau sarbőd; în el după unele oscilări, se opresce în fine la punctul de vedere, că acțiunea punibilă o constituie răspunderea Memorandului în străinătate.

Acum cu toții așteaptă apărarea. Toți ascultă cu încordare, în sală domnesce o liniște deplină, când, după ce s'a asigurat, că pôte grăi în deplină libertate, se ridică bătrânul avocat Dr. Rațiu, o aparițiune asemenea lui Bismark cu tip românesc și începe a vorbi. În loc de apărare el repetă declarația, că pentru toate cele întemplate comitetul ia întreaga răspundere; exprimă marea vorbă: nu ca acușați, ci ca acusatori stăm noi aci înaintea voastră. Suntem nevinovați, puteți să faceți cu noi, ce vreți. Fiindcă față de voi ori ce apărare e zădarnică, abdicem de ori ce apărare.

Și acum lucrul merge repede spre sfârșit, juriul declară pe 14 de vinovați, și în sara zilei a 17-a de pertractare tribunalul enunță sentința în numele regelui.

În curând străinii vor părăsi Clușul, în locul iritației va fi erăși liniște și în re-dut, — unde s'a ținut procesul — vor resuna erăși sticlele de șampane și părechile vesele se vor învîrți în ciardaș și vals la sunetul muzicii țigănești.

Magiarii din Cluș vor respira ușurați, dacă oșpeții nechemăți vor părăsi teritoriul orașului! Și pentru poporul românesc Clușul va fi un loc, de care se lăgă cele mai mărețe simțăminte — dar liniște și pace nu va aduce în inima poporului sentița din Cluș. Nici chiar prin nouăle măsuri, despre cari a vorbit ministrul, nu se va restaura liniștea, nu se va sterge de pe fața pământului cestiunea de naționalitate.

Noutăți.

Dela Academia română. — Conform regulamentului votat în sesiunea sa generală, Academia română publică condițiunile pentru ocuparea bursei destinate studenților universității din Iași, din venitul donațiunii Adamachi.

1. În anul școlar 1894—95 se vor acorda două burse studenților dela facultatea de medicină din Iași

2. Bursele vor fi de câte 100 lei pe lună.

3. Numai studenții lipsiți de mijloace vor avea dreptul a se prezenta la aceste concursuri.

4. Se vor admite să concureze și tineri din ori-ce parte a țărilor locuite de români în afară de hotarele regatului.

5. Bursierii vor trebui să trimetă regulat Academiei dovedile legale, ce li se vor cere de Academie, cum că se conformeză pe deplin obligațiunilor ce au contractat, pe tot timpul cât durază bursa.

În caq contrariu, bursa se va pute retrage de Academie chiar înaintea de expirarea termenului, pentru care a fost acordată.

6. Bursierii nici într'un cas nu vor pute să aibă și o altă bursă, sub pedepsă de pierdere bursii Adamachi.

7. Pentru acordarea bursei se va ține concurs la universitatea din Iași în ziua de 1 Octobrie 1894 și în zilele următoare, înaintea unui juriu, care se va constitui la timp.

8. Candidații vor adresa până în sara zilei de 30 Septembrie 1894 d-lui Petru Poni membru al Academiei, cererile lor însoțite de următoarele acte: diploma de bacalaureat, un certificat constatând, că candidatul este român, fiu de părinți români, un certificat de paupertate, un certificat de bună purtare, liberat de direcțiunea școlii secundare, în care candidatul și-a făcut studiile.

Munții Sibiului botezați unguresce. Reuniunea „Erdelyi Magyar Kárpát Egyet”, a botezat unguresce în fôea sa „Erdély” (nrul mai nou) munții următori din jurul Sibiului: Gotzenberg: Bálványos; Málseifen: Angyaldomb; Preșbea: Vörösbere; Șanta: Rozsagerinc; Valea caprii: Özmezö; Cindrel: Széptető; Kupferhammer: Rézhá-mor; Rozdesci: Rozszakut; Vêrful mare: Oriás bere; Surul: Koronacsucs; Negoiul: Király szirt; Valea Porumba: Galambvölgy; Paltina: Nádorszikla; Muerea: Tünderbere; Piatra albă: Fehérkö; Stânca șoimului: Somlyomkö. La acesta trebuie să răspundem celor dela „Erdély”: Nebucadonosur (Ne bolondozék az ur.)

Hymen. Sâmbătă în 21 c. ziua sânteii sârbători „Constantin și Elena” s'a încredințat dl prof. sem. Dr. Petru Span cu dșora Elena Popescu, fîca fericitului întru pomenire prof. sem. Ioan Popescu. — Din parte-ne aducem sincere felicitări!

Drept să fie? Dîarul „Magyarország” anunță, că ministrul de justiție pentru prevenirea unei eventuale espatrieri a dat ordin ca cei condamnați în procesul Memorandului să fie puși sub privegherea poliției până ce se vor decide la curie recursurile de nulitate.

Nou proces de presă. Foile unguresci primesc din Timișora înștiințarea, că procuratura reg. de acolo a intentat proces de presă dîariului „Dreptatea” pentru agitațiune. — Numai mai departe.

Colecta pentru gimnasiul din Blaș. Prin colecta întreprinsă în favorul gimnasiului din Blaș, s'au adunat până acum 17,641 fl. 65 cr. Colecta se continuă.

Noul cabinet bulgar. Din Sofia se anunță, că ministerul s'a compus astfel:

Dnii: Stoilov, președinte al consiliului și ministru de interne; Nacevici, ministru al afacerilor străine; Petrov, resbel; Radoslavof, comerț; Toncev, justiție și Geschov, finanțe.

Ceialalți titulari nu sunt încă desemnați.

Un monument frances la Constanța. Din resbelul dela Crimeea soldații francesi întorcându-se către casă, vr'o două regimente au fost atacate de coleră și au debarcat pe malul Mării negre în Constanța, de aci, unde mulți au și murit. Îngropați într'un loc, guvernul frances a ridicat acolo un monument, care s'a inaugurat în Dumineca trecută. După ce s'au ținut mai multe discursuri, trupele au defilat și anume: compania marinarilor francesi de pe vasul „Petral” venit anume pentru acesta la Constanța soldații de marină români, vînători, artileria călărașii și marinarii englesi. S'au depus patru corône pe monument.

Reprezentanți ai științei. Dl Gr. G. Tocilescu a fost însărcinat să reprezinte România la congresul archeologic din Rochelle (Francia). — Dnii P. Poni și Dr. Istrate vor reprezenta România la congresul de chimie din Bruxelles.

Petrecere. Ni-se trimite următoarea înștiințare: Notarii din cercul Săliștei arangază în ziua de „Înălțarea Domnului” 7 Iunie st. n. petrecere cu joc în pădurea „Berul roșu” aflătoare pe teritoriul comunei Săcel, la care prin acesta onoratul public este invitat și bine vădut. Se atrage atențiunea onoratului public și în special a domnilor colegi a nu scăpa acest bun privilegiu de ași petrece și alina pe câteva momente gri-jile grelei misiuni. Începutul la 2 ore d. a. La cas de timp nefavorabil să amână pe Duminecă în 10 Iunie a. c. Invitări speciale nu se fac. Notarii cercului Săliște.

Deraiare de tren. Precum se anunță la Apahida s'a întemplat Duminecă o mare nenorocire, deraiând trenul, ce plecase din Cluș la 8½ ore p. m. spre Teiuș. Trenul mergea cu mare celeritate. Cele două locomotive, desfăcându-se de vagon și rumpându-se șinele, vagoanele se răsturnară unele peste altele într'o adâncime de 1½ metru. Se șice, că 7 persoane au rămas mörte și prește 60 grav rânite.

Revoluțiunea din Sicilia. Din Palermo se scrie: Tribunalul marțial a judecat pe madorii revoluțiunei siciliene la grele pedepse. Anume pe deputatul de Felice Giuffrida la 18 ani închisore, 3 ani inspecțiune polițienescă și la pierdere mandatului de deputat și a oficiilor publice; pe Borco Barbato și Verro la câte 12 ani închisore și pierdere drepturilor civile; pe Petrina la 3 ani și Benzi la 2 ani închisore. În lipsa de dovedii au fost achitați acușații: Cassisa, Ciralii și Guli.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Cluș în 1 Iunie 1894.

Domnule redactor!

Să vedecă jertfele aduse pe terenul politic de către români, nu vor mai avea sfârșit. Abia s'a terminat procesul memorandului și étă, că în curând și tinerimea noastră academică este trasă în cercetare, pentru agitațiune, anume pentru publicarea „apelului tinerimei române către popor” și a „manifestului junimei academice române”, deși aceste publicațiuni nu cuprind în sine agitațiune. Se vede apoi, că mai sunt încă tinerii acușați și cu aceea, că ar fi luat parte la manifestațiunile făcute cu ocaziunea procesului memorandului. La manifestațiunile aceste au luat parte și tinerii magiari, demonstrând contra românilor, dar lor nu li se întemplă nimic. Ba e probabil, că chiar acestia au denunțat pe colegii lor români, atribuindu-le acte de agitațiune.

Miercuri în 30 Maiu la 5 ore s'era, s'a început interogatorul la rectoratul universității cu 39 de studenți universitari, citați cu numele pe tabla neagră a universității. Tinerimea însă întregă — afară de puține uscături — sau declarat solidară în această cestiune, au cerut să fie trași în cercetare încă 28 de inși, așadar 67 de tineri români. Interogatorul s'a continuat și terminat în ziua următoare Joi, în 31 Maiu, s'era.

La întrebări au pus pond pe subscrierile manifestului și apelului. Tinerii a recunoscut subscrierile de ale lor, având o ținută solidară și demnă.

Se vede însă, că nu se va termina lucrul acesta numai la universitate, ci va avé continuare și la judele de instrucție, după cum s'a exprimat rectorul către unul dintre cei ascultați. Adece se va intenta tinerimii un nou proces politic monstru, á la procesul memorandului. Bine mergem înainte pe calea frățietății!

Cei 39 de tineri citați la interogator în zilele de 30 și 31 Maiu, sunt următorii:

Eugeniu Pătacean, rigor. în drept. Alecsandru Bohățel, rigor. în drept. Mihai Bohățel, rigorosant în drept. Ioan Corbul, stud. în drept. Ioan Coțofan, stud. în drept. Iuliu Pipos, stud. în drept. Vasile Crișan, stud. în drept. Parteniu Barbul, stud. în drept. Sempronie Munteanu, stud. în drept. Ioan Bucur, stud. în drept. Victor Pop stud. în drept. Emanoil Ugușeanu, stud. în drept. I. Mircea stud. în drept. Iancu C. Ioanovici, stud. med. Constantin Tițieni stud. med. Sigismund Pop, stud. med. Ioan Brânda, stud. fil. Ioan Epure, stud. fil. Liviu Cigărean, stud. în drept. Silviu L. Nestor, stud. în drept. George Șimon, stud. în drept. Nicolae Stanilă, stud. în drept. Alece Bogdan, stud. în drept. Aurel Nichită, stud. în drept. Coriolan Meseșan, stud. în drept. Romul Pop, stud. în drept. George Ciuta, stud. în drept. Valeriu Candrea stud. în drept. Valeriu Timpea, stud. în drept. Aurel Maniu, stud. med. Emil Traian Muntean stud. med. Nerva Moldovan, stud. med. Ioan Chitul, stud. med. Tit Pop, stud. med. Valeriu Muste, stud. med. George Vătășan, stud. fil. Nicolae Tanco, sud. mat. Aurel Ciortea, stud. mat. Valeriu Laslo, stud. medic. c.

Pătrângenii, Maiu 1894.

Onorată redacțiune!

Consciu de chemarea unui preot, voiui să-mi împlinesc numai o datoriță, ce mi-se impune, ca unuia ce dorces prosperarea bisericii noastre. Ve rog deci cu profund respect a-mi registra în colônele „Telegrafului Român” următoarele:

Sunt deja opt luni de când prin grația prea bunului nostru arhieru am fost și euehmat în via domnului casă lucrez, am fost introdus în parochia Pătrângenii, protopresbiteratul Abrudului. În acest timp scurt am

avut să lupt cu multe greutăți, dar acum me bucur deja de fructele ostenelelor mele. Când am fost trims în Pătrângenii, școlă și biserică, unicele mame ce ne dau putere de viață le-am aflat în lipsă mare. Biserica am aflat-o în lipsă de vase și ornamente reccurute la serviciul divin, așa că nu sciam în câtrău se apuc. Am șis și eu ca psalmistul „Audi-mă Dómnă în ziua necasului”. Și Dșeu m'a audit și ne-a ajutat. Am apelat la filerii poporului și numai decăt din mână în mână, s'a colectat o sumă frumoasă încât am putut să-mi procur pentru altariul sfintei biserică sfânta evanghelie legată în piele roșie; un liturgier asemenea, un epatrafir toate în valôre de 25 fl. 64 cr. Mai departe văduva poporénă Tîbea Maria ne-a ornat sântul prestol cu un acoperemént acomodat în valôre de 5 fl. Tot atunci a audit glasul nostru și stimata dómna Otilia Giurca notarésă în Feneș și ne dăruiesce un stichariu fôrte frumos lucrat și bogat în frumseță în valôre de 15 fl. Nu s'a fînit cu atât ci un bun creștin aședat de curând în comuna noastră ne dăruiesce două icône și două fesnice în valôre de preste 12 fl.

Toate acestea fapte nobile le a încoronat stimatul domn Petru Căndea din Zlatna, surprîndându-ne în ziua de sfintele Păști cu un potir de argint cu auritură duplă cu toate celea aparținătoare (disc, steluță copie și lingurițe) un-adeverat decor în valôre peste 40 fl.

Fapta d-lui Petru Căndea nu e cea din tîiu, domnia sa ca un creștin a făcut și va mai face. Să privim în biserică din Zlatna în biserică din Bozeșu și tot ce vom afla ceva de valôre este darul d-lui Căndea.

Aprópe 500 fl. valoréză obiectele donate pentru sfintele biserici de acest marinos domn. Acestea sunt podóbele unu creștin adevărat, nu lucsurile trecătoare.

Comóra în ceriu să ne câștigăm și nu pre-pămént unde o ródé molia și rugina.

Inima să ne-o împodobim cu flori de fapte bune și nu trupul trecătoriu.

Îmi țin de datorița cea mai sfîntă a le dice acestor marinosi creștini: vă mulțamesc pentru spriginul ce l-ați oferit sfintei biserică oferind din obolul vostru și pentru altariul D-lui. Să dea ceriul ca faptele vóstre se afle sute de imitatori, să fie scrise între faptele nobile și Dșeu să ve înmulțescă fructul ostenelelor vóstre ca să mai puteți săvêrși ast-feliu de fapte spre lauda și mărirea lui Dșeu.

Dșeu să ve numere faptele vóstre între faptele plăcute șieiși.

Pentru comitetul parochial

cu distins devotamant:

Ioan Moldovan,
preot gr. or.

Cântul în școlă poporală.

(Urmare.)

XXVII. Gamele.

Dacă elevii cunosc bine cheile și numirea absolută a notelor, trecem la formarea gamelor. Aci nu vom întem-pina nici o greutate cel mult numirea notelor le va mai da puțin de lucru, dacă esercițiile cu semnele alternative descrise la punct XXIII. le-am tractat cum se cade și elevii încă le-au deprins bine.

Compunem scara c érá-și și cercetăm cu elevii, unde se află semitonurile, ba e bine a desemna o scară pe tablă arătând și semitonurile. Pentru ca să putem arêta elevilor locul semitonurilor aflătoare între secunde mari, îi vom pune să cânte acum scara, începând cu un semiton mai jos adecă din h. Pentru ilustrarea și a acestei game vom desemna încă o scară lînga celelalte însă cu ceva numai mai jos. Între tonul h și c este numai o secundă mare, deci am ridicat pre c prin diez. C astfel ridicat la nume primesce adausul is, să va numi deci cis. Să desemnăză și pe tablă în scara a doua. Ridicând pe c, semitonul vine între tonul al 2—3 pecând ar trebui să fie în tre tonul 3—4, deci și tonul al 3-lea îl vom ridica schimbându-se și numirea în dis. Tot astfel purcedem și cu desvoltarea celorlalte tonuri până ce am compus și scara acesta, care con-

stă din tonurile: *h cis dis e fis gis ais h*. Linile din scara acésta, cari reprezintă distanța tonurilor le tragem până în scara primă așa ca acestea să vină tocmăi între liniile scării prime și la capetul lor să scrie numele tonului, pe care îl reprezintă.

Tonul *ais* este însă asemenea cu tonul *h* coboriș prin bemol, care nu se mai numesce *h* ci *b*. Să compunem acum gama *b*. Dela *b* până la *c* este secundă mare, dela *c*—*d* éráși, dela *d* la *e* éráși e mare pre când ar trebui să fie secundă mică. Aplicăm bemolul înaintea lui, prin ceace s'a coborât cu un semiton, și îi se schimbă și numirea în *es*.

Spre ilustrare să desémnă încă o a treia scară și le combinăm toate trei laolaltă. De aci vedem, că între tonurile gamei *c* se află și 5 semitonuri, în gamă sunt dară cu totul 11 tonuri, și că aceste semitonuri în suire se numesc după tonul principal din care se derivă, căpătând adausul de *is*, ér în pogorire capătă adausul *es* sau *s*.

După ce cunosc acestea elevii bine, vom trece la formarea gamelor, începând cu principala *c*. Din cuinta acesteia formăm gama *g* ér din cuinta acesteia éráși gama *d* etc. și pre cele formate le scriem pe tablă în următorul rând:

c, d, e, f, g, a, h, c.
g, a, h, c, d, e, fis, g.
d, e, fis, g, a, h, cis, d.
a, h, cis, d, e, fis, gis, a.
e, fis, gis, a, h, cis, dis, e.
h, cis, dis, e,
fis, gis, ais, h.
fis, gis, ais, fis, dis, eis, fis.

Eis din gama *fis* este egal cu *f* se formăm dară gamele mai departe începând cu acest ton, apoi din cuartă în cuartă, în următorul mod:

f, g, a, b, c, d, e, f.
b, c, d, es, f, g, a, b.
es, f, g, as, b, c, d, es.
as, b, c, des, es, f, g, as.
des, es, f, gos, as, b, c, des.
gos, as, b, ces, des, es, f, gos.

Atât grupa acésta, cât și cea precedentă se pôte continua, dar e de prisos, căci din acésta pot observa ușor elevii cum din ori care ton se pôte forma o alta gamă, și că din ce sunt mai multe diezuri în vre-o gamă, din ce trebuie mai puține bemoluri pentru a o reprezenta. Cele douăspredece game apoi le deprindem bine, și dacă învățatorul cu mai multe clase nu are timp a se ocupa și cu deprinderile lor, va pune pe elevi, ca exercițiile de transpoziție din anul V să le transcrie în game cu numirea absolută. La cântarea lor, vom întreba totdeauna, pe care liniă sau interval cade *do* și dacă știu acésta, fără nici o greutate pot să solfegieze exercițiile.

Deodată cu tractarea gamelor vom spune elevilor, că obvenind în gamă în tot locul tonul ridicat *d. e.* în gama *g* tonul *f* este ridicat la *fis*, și ca să nu punem în tot locul unde obvine tonul *fi* și diezul să obicinu-esc a se pune la începutul bucății diezul pe liniă a 5-a, unde cade *f*. La gama *d* avem două tonuri ridicate pe *f* și *c* prin urmare la acésta gamă la început să pune și în intervalul al 3-lea diezul etc. Tot asemenea și cu gamele în cari obvin bemoluri. Semnele acestea puse la începutul vre-unei cântări se numesc armături. Armaturile fiecărei game le arată învățatorul pe tablă și în manuale.

Afară de tonurile ridicate prin armături obvin în decursul cântărilor și alte tonuri ridicate prin *diez* sau

coborite prin *bemol*, acestea tonuri se numesc *accidenții*.

Pentru esecutarea accidențiilor se pot folosi cu succes eserțiile descrise la semnele alterative pentru anul V mai întâiu după auș, după aceea transcrise în numirea absolută după note.

Pentru esecutarea frumoasă a cântărilor observ următoarele:

a) Nu trebuie învățată nici o cântare nouă, a cărei greutate tehnică nu este învinsă prin exerciții.

b) Cântarea nu trebuie desfăcută în părți mai mici și a face aci studii, înainte a o deprinde de rost.

c) Cântarea de propus la prima încercare trebuie cântată totă împreună cu tectul și toate vocile deodată, dar nu după ce am deprins fiecare voce deosebit. Încercarea se face piano.

d) Învățătorul e publicul ascultător și numai dă îndeghetările necesare pentru următoarea cântare.

e) Urmază explicarea tectului, ca să vadă elevii cum frumseța poetică primesce întrupare prin cântare.

Unii dintre elevii scólei de re-
peție vor suferi de schimbarea vocii copilăresci în cea bărbătească, acésta e o stare anormală, bolnavicioasă a vocii, care se numesce mutațiune. Pe atari elevi trebuie să-i dispensăm de cântare, căci ori ce forțare strică și vocea, dar și sănătatea.

(Va urma).

Fundațiunea Gozsdu.

Precum am anunțat în nrul ul tim al fôiei noastre a apărut un nou fascicol din „Analele fundațiunii lui Gozsdu”, pe anul 1892—3. Din raportul comitetului acestei fundațiuni atât de binefăcătoare pentru tinerimea noastră studiosă, și anume despre cursul afacerilor fundamentale în periodul dela 15 Martiu 1892 până la 19 Martiu 1893, estragem următoarele date principale:

Starea averii fundamentale. După-cum arată inventariul încheiat cu finea anului 1892, averea constă din a) active licuide fl. 1,573.853.69, b) pasive fl. 236.893.23, prin urmare restul activelor face 1,336.960.46, față cu starea averii în anul 1891 de fl. 1,342.536.91, minus valôrea acțiunilor Nr. 2288, 2289 și 2290 predate în urma conchusului Nr. 6 din 17 Martiu 1892 fostei văduve Melania Gozsdu fl. 25. 350 fl. 1,317.186.91. Să arată o sporire a averii fundamentale la finea anului 1892 de fl. 19. 773.55, ér față cu starea averii dela început în 1870 de fl. 93.427.79, se arată un creșcământ de fl. 1,243.532.67, pretensiunile în procesuate fac cu finea anului 1892 suma de fl. 32.989.74.

Venitele și erogatele fundațiunii la finea anului 1892. Din rațiōninel general, în care se cuprind rațiōniile cassei manuale din Budapesta, ale cassei fundamentale din Sibiu precum și ale administratorului realităților din Oradea-mare, — cari rațiōnii se presentă cu raport special, se vede, că fundațiunea a avut:

A) Percepte: a) ordinare fl. 82. 708.80, b) extraordinare fl. 11.884.70, c) restanțiale fl. 231.75, d) restul de cassă din anul 1891 fl. 19.605.84, la olaltă fl. 114.431.09.

B) Erogate: a) ordinare fl. 43.483.81, b) extraordinare fl. 57.614.39, la olaltă fl. 101.098.20, prin urmare reese cu finea anului 1892 un rest de cassă, de fl. 13.332.89, din care rest de cassă se află: a) în cassă manuală din Budapesta fl. 4136.99, b) în cassă metropolitană din Sibiu fl. 9164.78, c) la

inspectorul realităților fundamentale din Oradea-mare fl. 31.12.

Preliminariul pentru anul 1894. Pentru anul acesta s'au proiectat:

Percipiende: a) ordinare fl. 80.148.06, b) extraordinare fl. 1000, la olaltă fl. 81. 148.06.

Erogande: a) ordinare fl. 22.050.26, b) extraordinare florini 100, la olaltă fl. 22.050.26, prin urmare va rămâne un rest disponibil de fl. 58.997.80, din care în sensul testamentului $\frac{2}{3}$ părți în suma de fl. 39.331.87 sunt a se capitalisa, ér $\frac{1}{3}$ parte în suma de fl. 29.665.93 sunt a se distribui ca stipendii pe anul scol. 1893/94.

Stipendiștii pe anul școlastic curent 1892/3.

În ședința on. reprezentanțe din August 1892, ținută în Sibiu, s'au susținut răspetives'au votat stipendii, ajutóre, escontențări finale și tace de diplôme:

A. Stipendistilor vechi: 1. La 6 medicinisti, 2. La 18 juristi, 3. La 1 filosofi, 4. La un silvanist, 6. La 7 tehnici, 6. La 12 gimnasisti, 7. La 18 rigoroșanți.

B. Stipendistilor noi: 1. La 5 medicinisti, 2. La 8 juristi, 3. La 3 filosofi, 4. La 3 tehnici, 5 La un farmacist, 6. La 4 gimnasisti așa dară preste tot la 91 stipendisti o sumă totală de fl. 19,925.02.

S'au șters din lista stipendistilor, în urma absolvării studiilor 7 — ér din cauza nearătării sporiului în studii sub decursul anului școlastic precedent 4 stipendiști.

Stipendiști actuali ai fundațiunii după nume sunt următorii:

I. Rigoroșanți: 1. Lungu Anania, 2. Vernică Romul, 3. Babeșiu Titu, 4. Chirtop Zosim, 5. Buzura Gavrilă, 6. Nedeleu Iaon, 7. Bogoeviciu Georgiu, 8. Prunașiu Georgiu, 9. Marcu Romul, 10. Popescu Georgiu, 11. Szombathy Georgiu, 12. Mihu Victor, 13. Morariu Georgiu, 14. Pascu Teodor, 15. Ghebelesiu Lazar, 16. Cipu Paul, 17. Popoviciu Lazar, 18. Cosma Aureliu.

II. Medicinisti: 19. Hnbian Petru, 20. Brădeao Atanasiu, 21. Tempea Liviu, 22. Gavă Atanasiu, 23. Pop Mihai, 24. Muntean Florian, 25. Vraciu Nicolau, 26. Nedeleu Doriolao, 27. Popoviciu Nicolau, 28. Popoviciu Georgiu, 29. Todescu Virgil, 30. Popea Virgil, 31. Iovanovescu Valeriu, 32. Popoviciu Lazar.

III. Iuristi: 33. Marta Alecsandru, 34. Micla Georgiu, 35. Bersan Aureliu, 36. Faur Ioan, 37. Poynăr Alecsandru, 40. Ciuta Mihai, 39. Strevoiu Alecsandru, 40. Zacharie Octavian, 41. Damsa Valeriu, 42. Avramescu Vasiliu, 43. Poynăr Eusebiu, 44. Papp Alecsandru, 45. Pența Petru, 46. Popoviciu Ioan, 47. Ponoran Dimitriu, 48. Adam Alecsandru, 49. Jantea Marcu, 50. Gropșan Mihail, 51. Lazar Aureliu, 52. Ilie Andrei, 53. Chiriloviciu Iuliu, 54. Pipos Iuliu, 55. Buda Ioan, 56. Papiu Enea, 57. Urdea Georgiu, 58. Cosma Aureliu!

IV. Filosofi: 59. Onișiu Valeriu, 60. Vătășan Georgiu, 61. Giurgiu Aureliu, 62. Ceorteș Aureliu, 63. Brânda Ioan.

V. Tehnici: 64. Moga Vasiliu, 65. Marinescu Eugeniu, 66. Sorescu Octavian, 67. Urdea Ioan, 68. Vasii Vasiliu, 69. Pușcariu Antoniu, 70. Poynăr Desideriu, 71. Vuia Traian, 72. Cimponeriu Dionisiu, 73. Popoviciu Teofil.

VI. Silvanisti: 74. Aleman Ioan.

VII. Farmacisti: 75. Petroviciu I. Avram.

VIII. Gimnasisti: 76. Borha Eugeniu, 77. Pop Aureliu, 78. Dure Constantin, 79. Nemoian Virgil, 80. Missiciu Constantin, 81. Poynăr Sever, 82. Zigre Aureliu, 83. Poynăr Eugeniu, 84. Bănuțiu Ioan, 85. Cassan Ioan, 86. Greavu Vasiliu, 87. Lenger Ioan, 88.

Muntean Eugeniu, 89. Borgia Lucian, 90. Adam Georgiu, 91. Popa Georgiu.

În Periodul dela 1 Ianuarie până la 31 1892 s'au solvit ca stipendii, ajutóre, escontențări finale, și tace de diplome, după-cum arată conspectul alăturat la rațiōniul sub lit. A. și B. suma de fl. 14,759-27.

Fiind însă că On. Reprezentanța în sensul regulamentului său este deja angajată pentru susținerea de stipendii și pe anul școlastic viitoriu la stipendistii actuali și anume:

la 6 medicinisti cu fl. 1100, la 19 juristi cu fl. 3640, la 4 filosofi fl. 1000, la 9 tehnici fl. 2500, la 1 farmacist fl. 200, la 22 gimnasisti fl. 2280, și 24 rigoroșanți cu suma aprocsimativă de fl. 6250 la olaltă o sumă aprocsimativă de fl. 16,770, prin urmare subtrăgându-se acésta sumă din cea preliminară pe anul scol. 1893/4 cu fl. 19,665-90 ar rămâne o sumă disponibilă de fl. 2895-93 pentru eserierea de stipendii noué și ameliorarea stipendiilor vechi.

(Va urma).

Convocare.

Domni membrii ai reuniunei învățătorilor români gr.-or. din despărțământul Seliște se convocă prin acésta la adunarea generală a despărțământului pe Marți în 7/19 Iunie a. c. la 10 ore a m. în edificiul scólei din Seliște.

Programa:

1. Deschiderea ședinței prin preșidiu.
2. Raportul comitetului pe anul trecut.
3. Prelegere practică din geometrie predată de învățatorul Ieronim Mardan.

4. Prelegere practică din istorie pentru anul V ori VI de scólă predată de învățatorul Petru Juga.

5. Incasarea tacselor restante și curente.

6. Eventuale propuneri.
 Seliște, din ședința comitetului ținută la 9 Maiu 1894.

Dr. Nicolae Maier
președinte.

Aron Gogonea
secretar.

Bibliografie.

Curs metodic de gramatica româ-nescă pentru institutele pedagogice și scóelele populare române de Dr. Ilarion Pușcariu, archimandrit. Edițiunea II prelucrată. Sibiu 1894.

Recomandăm acésta carte atențiunii profesorilor și învățătorilor nostri.

Loterie.

Sâmbătă, în 2 Iunie n. 1894.

Viena: 31 17 38 18 43
 Timișoara: 10 12 52 82 6

Depozitul principal al
 Primei bererii ungare
 de Steinbruch,

societate pe acțiuni

se află în Sibiu, strada Schewis Nr. 3, lângă grădina „Flora” (Floragarten), unde se pot face și comande.

Sosirea și plecarea trenurilor dela Sibiu.

I. Trenurile sosesc la Sibiu.

Dela Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 4 ore 16 minute, diminéța, tren de persóne.
- La 1 oră 26 minute, ziua, tren de persóne.
- La 9 ore 23 minute, sara, tren micst.

Dela Făgăraș:

- La 7 ore 28 minute, diminéța, tren micst.
- La 8 ore 30 minute sara, tren micst.

II. Trenurile plăcă dela Sibiu.

La Copșa (Budapesta, Predeal):

- La 7 ore 44 minute, diminéța, tren micst.
- La 4 ore 49 minute, ziua, tren de persóne.
- La 10 ore 45 minute, sara, tren de persóne.

La Făgăraș:

- La 4 ore 36 minute, diminéța, tren micst.
- La 1 oră 40 minute, ziua, tren micst.